

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnilstvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice hšt. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobje se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.
Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.
Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 8 kr.,
dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Odpisovanje gruntnega davka.

(Iz govorov poslanca dr. Gregoreca pred volilei l. 1892.)

Pravijo vže od nekedaj: »Kjer nič ni, ondi tudi cesar pravico zgubi«, t. j. kjer ni dohodka, tudi ni davka, ali ga vsaj po pravici tirjati ne morejo. To velja tudi zastran gruntnega davka.

Ovega davka popolnem oproščeni so po zakonu od l. 1869: močvirja, jezera, struge rek, javne steze, tržni in cerkveni prostori, pokopališča, stavišča in dvorišča. Le začasno oprostijo se pa gruntnega davka tista zemljišča, katera je povodenj, plaz itd. popolnem nerodovitna storila, vsaj za več časa.

Druga je pa zastran tega, kedaj in kako se ima vže predpisani gruntni davek odpustiti ali odpisati. Tu veljajo v prvi vrsti določbe zakona z dne 6. junija 1881. Ta veleva: Kedar je ogenj, voda ali toča poljske pridelke pokončala, dolžni so ali morajo finančni uradi gruntni davek odpisati, to pa tedaj, kedar je na parcelah, do 4 hektar t. j. 6 oralov in 1521° velikih, vsaj četrti del vsega pridelka uničen. Iz tega pa more jasno biti vsakemu razumniku, da je nekov Zamošanski župan blizu Ptuja krivo pisal vže dvakrat zoper slovenske poslance, čes: oni so »zoper kmetske koristi, ker so sklenoli, da so gruntni davek le od onih parcel odpisuje, ki vsaj 4 hektare merijo ali več, pri manjših pa se nič ne odpisuje vsled škode po toči itd«. To ni res. Župan Zamošanski stvari ni razumel. Resnica pa je, da morajo finančni uradi na vsako parcelo ozirati se, katera meri do 4 hektare t. j. bodi le 4, 3, 2, 1 hektar velika ali še manjša. Pogoj odpisovanju davka ni zavisen od parceline velikosti do 4 hektar, ampak od tega, če je na njej najmanje četrti del pridelka uničen bil po toči, ognji ali povodnji. To velja o odpisovanju davka, kjer je toča, ogenj ali povodenj pridelke oškodovala.

Vse drugače je pa pri drugih uimah. Tu velja zakon z dne 6. junija 1888 in odredba finančnega ministra z dne 1. julija 1888. Po teh določbah more davek gruntni tudi odpisan biti, če pridelke oškodijo: slana, suša, moča, mrčesi, poljske miši, peronospora ali vinogradni smod. Na parcele posameznih posestnikov ozirajo se le, če bi vsled ove nesreče stradati morali, sicer pa le, če je z njimi vred večina sosedov gospodarjev v davkovske občini bila prizadeta. Sploh pa finančnim uradom tukaj davek odpisati ni zaukazano, ampak le naročeno, odpišejo, če hočejo. Treba s prošnjami njih dobro voljo si na kloniti.

Kmetskim poslancem to ni ugajalo pa gosposka zbornica je vselej s finančnim ministrom potegnila in sklep zbornice poslancev preuredila. Da se vsaj nekaj dosegne, pritrčila je tudi ta l. 1888. Od tiste dobe potee kmalu pet let in pokazalo se je mnogo nedostatkov. Zato smo začeli kmetski poslanci zahtevati, naj se popravi neugodni nam zakon tako-le: 1. naj se uimam gori navedenim pristavi tudi izzumljenje zimnin, 2. ozira na vsako prizadeto parcelo, 3. naj se finančnim uradom zaukaže tudi pri teh uimah davek odpisovati; kajti če hiša pogori, odpadne hišni davek, če bankirju sluga državna dolžna pisma pobere in v Ameriko mahne, izostane dohodnina itd., naj torej tudi s kmetskim posestnikom slabše ne ravnaajo, 4. naj se odpisanje davka izvrši vsaj v treh mesecih, a ne Bog vedi kedaj. Bodo-li ti nasveti kmetskih poslancev obveljali ali ne, o tem bodem drugokrat poročal.

Navdušenost v Mariboru in veselje v Gornji Radgoni.

„Obečanje je ludomu (nenmnežu) radost.“
Hrvatska prislovice.

Obečati komu, kar si poželi, to je prav lahko, toda obečanje izpolniti, mož-beseda biti, to pa je drugo, to

je težek dolg, ki mozu pošternjaku ne da miru, dokler se ga ne reši. »Obečanje je težko dugovanje«, pravijo značajni črnogorski junaki. No itak nahaja se v sedanjem času, posebno med nami Slovenci množina lahkovernežev, ki brez vsega prevdarjanja na mah, do pike verujejo, kar njim kakí čudak glasno bobnja. Kam bolje, kakor podučevanju in svaritvam, postavim domačih duhovnikov, veruje oslepljeno ljudstvo v nekih hipih kakemu prekajenemu sleparju in puhlemu preroku, da mu spravi mesec, solnce in zvezde samo, ako si tega blaga poželi!

Kakor kužna bolezen, proti koji vsa sredstva čisto malo ali celo nič ne pomagajo, pride včasih v neke kraje tudi duševna slepota: vsaka podučivna beseda je badava; vse mirno in trezno pogovarjanje in podučevanje prav malo ali celo ničesar ne pomaga; dokler prevarjenim vsled prestane nevolje in težkega izkustva ne pade temna mrena raz oči.

Taka bolezen je ravno v sedanjem času preseljevanje v blaženo Ameriko. Kamor greš, na vsaki ulici v Mariboru, povsod je med prostim ljudstvom, zdaj že nekoliko tednov, samo govor o topli in zeleni Ameriki; o tamošnji lepoti, prijetnosti in obilnosti vsega, česar si srce poželi. Kje kak goljufni agent se pritepe, Bog te pita, od kod je prišel, govori neprestano kakor klopotec po laskem; brboče in klopoče piravo nemščino; zlabodra in motovili česko-hrvatsko-kranjske otrobe; ljudstvo pa ga kar v trumah obkoli, ga ves čas posluša in občuduje; zgrabi tu pa tam par besed, veruje mu vse in je za-se popolnoma prepričano: v Ameriki mora še kam bolje biti, kakor njim ta čuden »gospod« opisuje in hvali!

Vtegnil bi morebiti kdo poprasati: je-li mogoče, da tak blebetasti slepar vlovi koga na svoje limanice? Pa se koliko njih! Moški in ženske ne govorijo zdaj skoro nič drugega, le samo o Ameriki. Pravil nam je viničar: gg. župnika od Sv. Duha in Sv. Križa sta že odpotovala, pa le samo na ogled in prideta zopet nazaj. Magdalenski kaplan pa bodo v Ameriki ostali, in bili bi že tudi odšli, ali zdaj morajo še čakati do velike noči, kajti od cesarja še pismo ni nazaj prišlo. Sveti Oče, papež so namreč našemu cesarju pisali, naj Magdalenskega g. kapelana prestavijo v Ameriko — za kardinala; mašnike in tudi skofe že v Ameriki imajo, samo kardinala še nimajo itd. In to je, se ve, da vse živa resnica; saj je to uni tuji »gospod«, ki je »na placi« govoril, sam pravil; vsakemu se ve, da ni tega na glas povedal, ampak le svojim bolj zanesljivim prijateljem, pa pristaval je: zdaj se se o tem ne sme javno govoriti.

Podobno navdušenje je bilo v preteklem adventu semtertje tudi v Gornjeradganskem okraju. Mi smo za volitev v ondašnji okr. zastop opominjali volilne može, naj dobro premislijo, komu da bodo na prihodnja tri leta poverili gospodarenje z okrajnim denarjem; tudi smo povdarjali, naj se v tej zadevi pogovorijo volilci z domačimi duhovniki, ki v svojih župnijah vsakega poedinega na tenko poznajo in vestno presoditi umejo. No bilo je vse zabadava, kajti Orehovski Bračko je povsod pravil in prerokoval: Ako bom jaz za »obmana« izvoljen, onda našemu »pecirku« ne bo »not« plačevati obečanih 20.000 gl. za železnico, ako pa ne bodem, bode se moralo plačati. Večini volilcev se je tako prerokovanje dopadlo in Bračkovi pristaši so s pomočjo mestjanov zmagali.

Da bi pa spoštovani bralci naši blže spoznali, kako olikan in omikan je Orehovski gospod Bračko, razglasimo tukaj la-snorčno pismo tega pridnega učenca in zvestega oproda Schönererjevega in sicer od črke do črke, brez vsega dodatka, kajti »ptica spozna se po kljuni«. Glasi se njegovo pismo pa tako-le:

„Orehovci, dne 31. decembra 1892. Pošteni Gospodi!!! Še le dones na starega dan sim imel to veliko sračo vse te liste od 24. novembra do 22. decembra preštet. Ludje so res več govorili, kak je resen, to pa jaz tak dobro znan, da od vas nič ednega ino resničnega ne pride, zato se vendar nečemerin. Pa vi ureduik slo. Gospoderja se vam nič sram ne zdi, ka vi telko dolge leta že zmenoj opraviti imate, ali ste mi kaj škodovali? Ali vidite zdaj pale vno strašno moč, gdo ste vi? — ali so to nej prav imenitni kmeti ker so tak sučni, kterim nega glihe neti v celem štajarskem. Če bi gospoder telko lažojivega čers mene nebi pisal, bi vendar ludje nebi tak sogorni bili. Povejte vi vašim černim oslon, kteri tote laži čers mene pišejo in bi me radi preganjali, da so mi zdaj, kak vsikdar le poštenje napravili, oni pa so že povsod padli svojoj velkoj pametnoj, — vi že veste koga jaz mislim — se so vam ednaki v perji »ptica pozna po perji«. To vam zdaj to prvo in to slednokrat pišec, naj vam bo za novo leto Bračko“.

Kaj ne, ljubi Slovenci, da vam je to mož vreden zaupanja, mož kakor nalašč za načelnika okraju? Ž.

Cerkvene zadeve.

Družba svetega Mohorja.

Zopet je prišel čas, ko je potrebno pristopiti k naši slavni družbi in odati letnino za prekornostne Mohorske knjige. Letos dobimo spet izvrstne in zanimive, namreč sledeče: Jeruzalemski romar, Življenja srečen pot, Kitajci in Japanci, Škodljive rastline, Večernice, Koledar; čveterere bodo s podobami.

Da se je družba sv. Mohorja tako lepo razcvetela, za to imajo največe zasluge duhovniki, kateri so vsako leto navdušeno, s krepkimi besedami ljudi k pristopu vabili; potem slavni odbor, kateri jo že štirideset let izvrstno in modro vodi, ne samo v korist, nego tudi v čast in ponos slov narodu; daje pa tudi narajvi družbeni pisatelji. Največo zahvalo smo pa dolžni Vsegamogočnemu, kateri je dal družbi očevitno obilni blagoslov.

Čeravno pa šteje sedaj že čez 57 tisoč udov, vendar mislim, da do vrhunca še ni dospela. Veliko župnij se še nahaja po slov. domovini, katere imajo primeroma proti drugim še silno malo družbenikov. Želeti je torej, da bi čč. gg. dušni pastirji, kateri imajo največ upliva pri ljudstvu, tudi zanaprej se blagohotno trudili vsako leto več novih udov pridobiti. Res, da je to nekoliko težavna naloga, ker je treba ljudem večkrat s prav živo in gorečo besedo družbo priporočati ter jim natančno pojasnjevati veliko vrednost družbenih knjig, a ta požrtvovalni trud ni zastoj — saj vidimo, koliko koristi donajajo slov. ljudstvu v moralnem in gnotnem oziru.

Družba sv. Mohorja je brezdvomno do sedaj največ pripomogla k duševnemu razvitku Slovencev, posebno prostega naroda, in v večjem številu, ko se bodo tudi v prihodnje njene knjige med ljudstvo razširjale, hitreje bo napredovalo v toliko potrebni krščanski omiki. Ako pogledamo v »Imenik«, prepričamo se lahko iz števila Mohorjanov, v kateri župniji so ljudje na višji stopnji izobrazbe, napredka in narodne zavednosti — kar jim je v veliko čast — in v kateri so še duševno zaspani. Se ve, da pri tem se mora gledati na število prebivalcev vsake župnije.

Naj bi si pa tudi vsak družbenik prizadeval svoje sosede za družbo pridobiti; čeravno gre marsikateremu ludo za denar, posebno sedaj v zimskem času, vendar trdna volja vse ovire premaga. Trudimo se vsak po svojih močeh tako dolgo, da bo vsaka slovenska hiša imela Mohorske knjige. Mlad na, posebno odrasčena, ima čedalje več veselja do berila. Skrbimo in prizadevajmo si, da jej, kolikor mogoče, veliko dobrega berila v roke spravimo; v prvi vrsti pravno pisane knjige, kakor so